

Stephanie Tency
met Jorien Thijs

VERBORGEN VERDRIET

De waarheid achter het masker

Proloog

Als alles instort

Het is woensdagochtend 28 oktober 2020. Ik lig wakker, woe-lend onder de dekens. Mijn hoofd gonst en mijn lijf vindt geen rust. Het is 05:16 uur, zie ik op het scherm van mijn telefoon. Naast me hoor ik Bas kreunen. Hij heeft de hele nacht geen fijne houding kunnen vinden. Twee dagen geleden is hij van zijn scooter gevallen. Zijn schouder zit in een mitella, zijn lijf is beurs en pijnlijk. ‘Steph, die kutmitella is weer afgezakt,’ mompelt hij. ‘Wil je dat ik help?’ ‘Nee lieverd, ik ga toch even naar de wc. Dan maak ik hem zelf wel opnieuw vast.’ Hij strompelt uit bed en sloft naar de badkamer. Het duurt een tijdje en ik roep vanuit bed: ‘Gaat het goed, schat?’ ‘Ja, moet ook even kakken,’ zegt hij zachtjes. Ik grinnik, wat een boer is het soms ook.

Ik wil net mijn ogen sluiten, als Bella opschrikt. Onze hond, altijd trouw aan het voeteneind, zit ineens rechtop. Met haar oortjes gespitst begint ze te grommen. Dan blaft ze, steeds harder. Ik kom overeind en probeer door het geblaf heen te luisteren. Dan hoor ik het ook. Voetstappen, gestommel op de gang. Mijn adem stukt in mijn keel en even lijkt het alsof ik geen lucht krijg. Mijn hele lichaam verstijft, maar toch spring ik uit bed. Mijn hand grijpt automatisch naar het mes op mijn

nachtkastje, dat daar ligt sinds die inbraken. Twee in korte tijd. Sindsdien slaap ik nooit meer zonder. Bella staat nu voor de deur en is woest aan het blaffen. Ik hoor mensen met elkaar praten aan de andere kant en blokkeer. Fuck, dit kunnen toch niet wéér inbrekers zijn? denk ik. Toch niet voor de derde keer?! Waar is Bas? Wat moet ik doen? Net als ik me afvraag of ze wapens bij zich hebben en ons iets aan gaan doen, hoor ik een zware stem achter de deur: ‘POLITIE! NU OPENDOEN!’ Ik bevries. Politie? Dat kan niet, het moet een truc zijn. Toch? Onder de deur door zie ik lichtstralen bewegen, ze hebben zaklampen mee. Stevig klem ik mijn vingers om het mes en ik voel een soort beschermingsdrang in me opborrelen. Ik gil: ‘OPDONDEREN!’ Vervolgens roep ik Bas, waar is hij verdomme? Hij verschijnt in een hoek van de gang en blijft gelaten staan. Zijn reactie verbaasde me; ik had verwacht dat hij net zo geschrokken zou zijn als ik. Hoe kan dat? Waarom ben ik de enige die zo in paniek is? Met een oorverdovende klap wordt de voordeur ingeramd. Ik zie het in slow motion gebeuren: het hout dat splijt, de deur die op mij afkomt. Mijn hart slaat op hol en ik raak nog erger in paniek. Dit is het dan, ik ben er geweest. Ik kan geen kant op, ze hebben ons te pakken.

Er stormen zes, misschien wel zeven zwarte schimmen naar binnen. Ze dragen kogelwerende vesten en helmen, hebben geladen wapens in hun armen en zwarte bandana’s voor hun gezicht. Een van hen draagt een paarse bandana met aapjes en bananen erop. Een detail dat ik nooit meer zal vergeten. Binnen enkele seconden ben ik omsingeld. ‘Mevrouw, naar de badkamer!’ schreeuwt de man met de paarse bandana. Bas wordt weggetrokken door drie andere personen. Met mijn

blote voeten stap ik op de ijskoude tegels. Ik draag alleen een string. Mijn lichaam beeft van de kou en ik begin te klapper-tanden door adrenaline en angst. De agent die mij onder schot houdt, vraagt plotseling zacht: ‘Mevrouw, heeft u ergens een badjas liggen?’ Zijn stem klinkt opvallend menselijk tussen alle commando’s door. Ik knik en wijs naar de inloopkast. Hij gebaart naar een collega, die me mijn badjas aanreikt. Ik sla hem om, maar het trillen stopt niet. Ze leiden me naar de woonkamer en ik zak op de bank, Bella springt op mijn schoot en drukt zich tegen me aan. De twee agenten blijven met getrokken wapens tegenover me staan. Hun gezicht strak op mij gericht, alsof ik van plan ben om het op een lopen te zetten. Ik houd Bella stevig vast en buig me over haar heen. Zo blijven we al die tijd roerloos zitten.

Uit de slaapkamer klinkt geroezemoes. Dan het scherpe geluid van klittenband: ratsj, ratsj. Bas wordt meegenomen door de agenten. Ik hoor stemmen en officiële procedures, maar ik kan niet verstaan waar het precies over gaat. Mijn blik dwaalt af naar buiten. Door het raam zie ik een lantaarn die heen en weer bungelt. De lamp beweegt zachtjes in de wind, als een stille getuige van de chaos binnen. Minuten lijken uren te duren. Ik blijf kijken naar de bungelende lamp buiten, alsof het me houvast geeft. Mijn hoofd maalt. Wat gebeurt hier? Wat heeft hij gedaan? Waar zijn we in beland? Hij komt de slaapkamer uit, begeleid door drie agenten. Ik kan hem niet zien, maar wil iets roepen. Nog voordat ik mijn mond kan openen, snauwt een van de agenten dat ik stil moet zijn. Ik hoor hun voetstappen op de trap, de voordeur die dichtslaat. Autoportieren. Alle geluiden sterven langzaam weg en dan is

het stil. Ik zit nog steeds als verdoofd op de bank met Bella, haar vacht nat van mijn tranen. In één nacht is alles ingestort. Alles wat ik dacht dat veilig was, is verdwenen. En diep vanbinnen weet ik: dit is nog maar het begin.

1

Een masker

Een hekel aan kerst

Amstelveen, 2002

Soms liep ik als klein meisje zomaar de straat op. Zonder jas en zonder iets te zeggen. Gewoon weg, zonder duidelijk doel. Meestal gebeurde dat als het thuis weer knalde. Dan dwaalde ik urenlang door de buurt, liep mijn vaste rondje, keek naar binnen bij huizen waar licht brandde en mensen aan tafel zaten te eten en te kletsen. Gezinnen die leken te bestaan uit gezelligheid. En dan dacht ik: dát wil ik, zo wil ik leven. Waarom heb ik dat niet? Waarom is het bij ons op elk vlak rommelig? Waarom heb ik een broer en zus die schreeuwen en hun emoties niet op een gezonde manier kunnen uiten? Een moeder die wegduikt in angst en een vader die alleen maar boos is? Dit wilde ik niet, hiervoor had ik niet gekozen. Als jongste van het gezin voelde ik die eenzaamheid al als meisje van twaalf.

Als ik dan na zo'n tocht weer thuiskwam, was mijn vader vaak woedend. Hoe ik het in mijn hoofd haalde om zomaar te verdwijnen, zonder iets te laten weten. Alsof iemand mij zou horen op het moment dat de borden door de kamer werden gegooid. Alsof iemand mij zou missen op een plek waar je vooral niet in de weg moest lopen. Bij ons draaide alles om overleven. Om te laveren tussen spanningen, opletten op stem-

mingen, fluisterend door kamers bewegen in de hoop dat er geen ruzie ontstond. Thuis was er een soort permanente dreiging. Het huis voelde nooit als een veilige plek. Eerder als een toneel, een set waar dagelijks een ruzie plaatsvond. Soms ging het over niets, soms over alles. Maar het was er altijd. Als ik daarop terugkijk, zie ik ook de duidelijke trauma's bij mijn broer en zus. Een broer die alles wegstopte in zijn werk en niet sprak. Een zus die haar woede uitschreeuwde, een extreme drang naar controle had en in paniek raakte als iets niet verliep zoals het in haar hoofd moest. Ze werd daar jarenlang ziek van en het deed me intens veel pijn om dat te zien. En daar was ik, in de stilte. Vanbuiten lachte ik misschien, maar vanbinnen werd ik stilletjes verteerd door een monster.

Ondertussen stond ons huis voortdurend in de steigers. Letterlijk. Alsof iemand ooit was begonnen aan iets groots, maar halverwege het gereedschap had neergegooid en was weggelopen. Die iemand was mijn vader. Loodgieter van beroep en daar was hij steengoed in. Maar ondanks dat was hij ook een man van plannen, grootspraak, dromen die hij niet waarmaakte. Hij zei altijd dat hij zelf de uitbouw zou doen en voor ons allemaal meer plek zou creëren. Maar wat hij bouwde, werd geen thuis. Het werd een onafgemaakte ruimte, met kale muren, tegels die zich opstapelden en buizen die uit de vloer staken. De vloer lag open, de plinten ontbraken en de elektriciteit werkte alleen als het uitkwam. In de winter voelde het als een schuur, in de zomer rook het naar nat beton. Overal lag stof. Grijs wolken op vensterbanken, in keukenkastjes, op mijn schoenen. Ik kon geen boterham smeren zonder eerst het aanrecht schoon te vegen.

Er werd niets afgemaakt. Twaalf jaar lang leefden we tussen dozen, halflege verfblikken en de belofte dat het ooit mooi zou worden. Hoe ouder ik werd, hoe duidelijker ik begon te zien wat ik al die tijd al aanvoelde: die uitbouw was niet alleen een bouwval, maar ook een spiegel. Een spiegel van onze familie. Van een vader die beter was in slopen dan in opbouwen. Toen ik een jaar of zes was, rende ik nog naar de voordeur zodra ik zijn auto op de oprit hoorde. Mijn held. Ik slingerde mijn armen om zijn middel, drukte mijn gezicht in zijn jas, ademde zijn geur diep in. In die paar seconden leek alles goed. Alsof ik in hem kon verdwijnen. Maar die blijdschap vervaagde met de jaren. Hij duwde me steeds vaker weg, wees me af, gaf me de schuld van dingen waar ik geen weet van had. Thuis werd het onhoudbaar.

Het was december, de laatste schoolweek voor de kerstvakantie. In de klas zongen we kerstliedjes en brandden rode kaarsen. Ik kreeg een klein tasje mee naar huis met koekjes, en stopte er mijn zelfgemaakte kaartje bij. ‘Fijne feestdagen,’ had ik erop geschreven in sierlijke letters, versierd met glitters, alsof dat het extra bijzonder maakte. Er zat een lichte kriebel in mijn buik; straks zou ik het aan papa geven en hem verrassen met mijn grote glimlach.

Maar eenmaal thuis voelde het anders. De kou hing in de lucht en dat was niet alleen van het weer. Ik liep eerst naar boven, naar de kamer van mijn ouders, waar mijn moeder en zus stonden. Mijn moeder klopte een kussen op, mijn zus trok een dekbedovertrek strak. Het was een gewoon tafereel, maar toch klopte er iets niet: waarom hielp mijn zus met het bed

opmaken? De stilte, de manier waarop ze bewogen, de blikken die te lang bleven hangen. ‘Wat is er?’ vroeg ik, mijn stem een beetje hoger dan normaal. Mijn moeder antwoordde: ‘Vraag maar aan je vader.’ Ik liep terug naar beneden. Hij stond in de garage tussen cementzakken en houten balken te rommelen aan een bedframe. ‘Wat is er?’ vroeg ik. Hij keek niet op en de enige drie woorden die uit zijn mond kwamen waren: ‘We gaan scheiden.’ Drie woorden, zonder toelichting. Ik rende zo snel als ik kon twee verdiepingen omhoog naar mijn slaapkamer en trok de deur dicht. Mijn knuffel Samson lag op zijn vaste plek. Zijn vacht was vaal geworden, zijn oortjes plat tegen zijn kop gedrukt. Ik dook op hem, drukte mijn gezicht tegen zijn zachte lijf, stopte mijn duim in mijn mond en huilde. Zo stil mogelijk, zodat niemand het hoorde. Zodat niemand zich ook nog aan mij behoefde te storen.

Die nacht lag ik wakker, mijn gedachten gingen alle kanten op. Waar ga ik wonen? Hoe gaat dat eruitzien? Later vond ik mijn kerstkaart bij het oudpapier, tussen pizzadozen en folders van bouwmarkten. De glitters hadden losgelaten, de hoeken waren omgekruld. Ik bleef er een tijdje naar staan kijken. Die stomme kaart. Vanaf dat moment wist ik het zeker: ik háát kerst.

De fotoshoot

juli 2006

Op een zomerse dag liepen mama en ik door het winkelcentrum van Amstelveen. Gewoon een middagje winkelen; ik was op zoek naar nieuwe gympen. Ik had gespaard, want als het over kleding ging hoefde ik niet te verwachten dat ik werd gesponsord door mijn ouders. Toen ik net de veters van een veel te dure maar veel te vette Nike-sneaker aantrok, stapte er ineens een dame op me af. Een hippe vrouw, stijlvol. Ze bleek van een castingbureau en zei dat ik haar gelijk was opgevallen. Of ik ooit had overwogen om model te worden. Ik moest lachen. Maakte ze een grapje? Ik was vijftien en nog maar net losgekomen van de paardenstallen waar ik heel mijn jeugd had doorgebracht. Maar toch trok iets in het idee mij ook. Een wereld die ik niet kende, het maakte me nieuwsgierig. Ik nam haar visitekaartje aan en zei dat ik erover na zou denken.

De volgende dag overwon de nieuwsgierigheid het en waagde ik de gok: ik schreef me in bij het bureau. Niet veel later stond ik op podia, onder felle lampen, met mijn haar in ingewikkelde creaties. Haarshows, backstage chaos en rookmachines. Het voelde onwerkelijk, maar het was ook spannend op een leuke manier. Alsof ik iemand werd die ik altijd al in

mij had gevoeld, maar nog nooit had laten zien. Al snel volgden de grotere klussen, maar ook de bijbehorende afwijzingen. Zo was er een campagne voor Tommy Hilfiger waarvoor een American Girl werd gezocht. Ik had die uitstraling, volgens mijn management. Maar toen ik werd voorgedragen, bleken mijn heupen drie centimeter te breed en mijn benen drie centimeter te kort, dus werd ik het toch niet. Dat was even slikken, maar mijn manager had wel een andere ‘mooie kans in de aanbieding’. Het ging om een onbetaalde samenwerking waarbij ik in ruil voor mijn werk de foto’s mocht houden, een perfecte manier om mijn portfolio uit te breiden. En ja, het mocht best een beetje sexy zijn.

Toen ik aankwam op de locatie van de shoot in Haarlem, was de ruimte gevuld met tientallen kaarsjes die hun flakkerende licht over de muren wierpen. Het begon buiten al te schemeren, maar toch moesten mijn ogen nog wennen aan het donker binnen. Ik stelde me voor aan de fotograaf, een oudere man met wie ik niet eerder had gewerkt. De setting voelde huiselijk en intiem, alsof we ons in een woonkamer bevonden in plaats van een professionele studio. Hij zei iets over hoe belangrijk het juiste decor was voor dit soort shoots. ‘Wat wil je drinken?’ vroeg hij. ‘Een watertje is prima,’ antwoordde ik, en ik keek hoe hij naar het aanrecht liep en iets inschonk in een theemok. Geen glas. Waarom geen glas? Het was een klein detail, maar er ging een alarmbel af in mijn hoofd. Toch zei ik niets. Weglopen zou overdreven zijn, hield ik mezelf voor. Belachelijk zelfs. Ik wilde die lingeriefotoshoot doen, want dat kon mij kansen bieden. Meer werk en grotere opdrachten. Ik bracht de mok voorzichtig naar mijn lippen, rook eraan en

deed alsof ik een slok nam. ‘Laten we beginnen,’ zei hij terwijl hij naar de camera op tafel reikte. Ik deed nog een schijnbeweging met de beker, zette hem op een tafeltje en nam mijn positie in voor de lens. Bij de eerste klik voelde ik hoe mijn houding veranderde. Ik ging aan. Het werkt, de combinatie van de camera en het kant op mijn huid. Ik had dit setje speciaal voor deze shoot gekocht en voelde me er zelfverzekerd in.

De fotograaf raakte zichtbaar op dreef, zijn energie werd aanstekelijk. Toen hij me vroeg om op het bed te gaan liggen aarzelde ik even, maar gehoorzaamde toch. Hij had er zorgvuldig een kleed op gedrapeerd, alsof hij me daarmee wilde uitnodigen. Met mijn hand voor mijn ogen tegen het felle licht liep ik ernaartoe; het contrast tussen de lampen en de duistere ruimte zorgde ervoor dat ik niet alles goed kon zien. Ik nestelde mezelf op het bed, nam mijn houding aan en poseerde alsof ik al zo vaak in slechts een string en een bh voor de lens had gestaan. Hij begon sneller te praten, gaf steeds gedetailleerde aanwijzingen. Zijn stem was gespannen van enthousiasme. ‘Ik zit er helemaal in,’ mompelde hij, terwijl hij gejaagd op de knop van de camera bleef drukken. ‘Ik ga er helemaal in op.’ En toen, in een fractie van een seconde, kantelde alles. Hij nam de camera in één hand en begon met zijn andere hand de knopen van zijn overhemd los te maken. Daarna zijn gulp. Binnen enkele ogenblikken stond hij naakt voor me. Zonder dat ik het wilde, gleed mijn blik naar beneden en zag ik dat hij een enorme piemel had. Ik verstijfde. Mijn hele lichaam verlamde van schrik. Wat was dit in godsnaam? Mijn ogen gleden paniekerig door de kamer, op zoek naar mijn kleding. Ik mom-

pelde iets over een bericht van mijn vader waar ik bleef, iets vaags wat net geloofwaardig genoeg moest klinken. ‘Ik zie de foto’s wel verschijnen,’ riep ik nog, mijn stem te luid, te schel, terwijl ik al naar de deur rende en de straat op schoot, richting de bushalte.

Toen ik later thuiskwam, was er niemand. Ik liep meteen door naar de badkamer, zette het water zo heet mogelijk en stapte onder de douche. Een halfuur lang probeerde ik de gedachte aan die man van mijn huid te schrobben. Alsof ik hem daarmee uit mijn lijf kon wissen. Wat wilde hij van mij? Was hij van plan mij te drogeren? Wat zat er in dat drankje? Ben ik aan een verkrachting ontkomen? Eén ding wist ik wel zeker: dit hoefde niemand te weten. Meteen kwam de vraag op bij mijzelf: had ik het ook niet zelf een beetje uitgelokt? De meeste mannen zijn slechts op één ding uit en ik gooide ook wel alles in de strijd met mijn uitdagende poses en verleidelijke blikken. Bovendien, wie gaat er dan ook ’s avonds nog alleen naar een vage fotoshoot? Ik wilde de gebeurtenis wegstoppen. Dus dat is wat ik deed. Ik parkeerde het, deed alsof er niks was gebeurd en of er niks aan de hand was. Mijn ouders mochten het absoluut niet weten. Mijn vader al helemaal niet, die zou er sowieso niks van begrijpen en hij had toch al genoeg aan zijn hoofd nu. En hoe langer ik zweeg, hoe meer de herinnering begon te vervagen.

Tot de zomer van 2024. Ik heb een fotoshoot voor mijn documentaire met *Flair*. Ik rijd langs diezelfde plek in Haarlem en totaal onverwacht word ik overspoeld door een oud, bekend gevoel. Het grijpt me bij de keel, alsof mijn lichaam zich herin-

nert wat mijn hoofd zo lang heeft proberen te vergeten. Ik zou willen uitstappen, terug in de tijd reizen en dat meisje van vijftien vasthouden. Zachtjes zeggen dat het niet haar schuld was. Dat ze geen schuld hééft. Waarom heb ik destijds niemand in vertrouwen genomen? Waarom was er niemand bij wie ik me echt veilig voelde? Terwijl ik verder rijd, voel ik hoe de tranen opkomen. Ze stromen over mijn wangen, voor het meisje dat ik toen was en voor de vrouw die ik nu ben geworden. Een sterke vrouw, zeker, maar ook een vrouw die haar pijn heeft moeten leren dragen. En soms, op momenten als deze, kan ik nauwelijks bevatten dat ik dit allemaal zo lang alleen heb moeten dragen. Ik parkeer mijn auto drie kilometer verderop en doe waar ik het beste in ben: ik stap de studio binnen en zet mijn grootste glimlach op. ‘Goedemorgen dames, wat heb ik zin in deze fotoshoot vandaag!’

De glazenwasser

september 2011

Ik ben weer even in Amstelveen, terug in het huis waar ik ben opgegroeid. Ik woon hier nu ruim een halfjaar niet meer, maar de kamers ruiken nog steeds hetzelfde. Hier ligt mijn verleden, verpakt in dozen op zolder, verstopt in kasten waar ik liever niet in kijk. Elke muur lijkt iets te weten en elk hoekje fluistert wat was. Ik sta in de keuken en smeer een boterham. Het bekende recept: krentenbrood met heel veel boter en een extra plak kaas. Net zoals ik vroeger deed wanneer ik na het avondeten nog steeds trek had. Stiekem, want het was natuurlijk onzin om zoveel boter en dubbel beleg te pakken.

Mijn blik glijdt over het aanrecht, de versleten kastjes, de tafel waar we vroeger aan zaten; papa met de krant, ik met de *Tina*. Alles is nog zoals het was, maar toch voelt niets hier echt vertrouwd. Dan ineens hoor ik geklop op het raam. Buiten staat de glazenwasser en zijn gezicht breekt open in een brede glimlach, alsof de tijd hier heeft stilgestaan. 'Hé, goed jou weer eens te zien!' roept hij. Ik open de achterdeur. Hij leunt op zijn emmer, haalt een doek langs zijn handen. 'Ik had het laatst nog over je. Met iemand van de organisatie van Miss Noord-Holland. Ze zijn op zoek naar nieuwe gezichten. En toen dacht ik:

ik ken een heel mooi meisje op de Wibautlaan. Die zou het ver kunnen schoppen.' Ik begin te lachen en schud mijn hoofd. 'Zie je mij al op zo'n podium staan? In een glitterjurk en met zo'n sjerp om? Lijkt me niks voor mij.' Hij kijkt me aan en antwoordt ineens bloedserieus. 'Dat denk jij misschien, maar je hebt echt iets bijzonders.' Ik weet niet meer wanneer iemand dat voor het laatst tegen me zei. Of iemand dat überhaupt ooit tegen me heeft gezegd.

Later vertel ik het aan mijn moeder. Ze zit op de bank, een mok thee in haar handen, haar benen onder zich gevouwen. Ze hoort me aan en glimlacht. 'Is dat niks voor jou dan?' vraagt ze. Ik trek een gezicht. 'Lijkt me zo'n vleeskeuring. Iedereen strak in de make-up, dezelfde poses, hetzelfde loopje. Dat ben ik gewoon niet.' Ze zet haar mok neer en haar blik verandert. 'Je zegt altijd dat je verder wilt naast het modellenwerk. Misschien moet je jezelf eens een kans geven. En jij houdt wel van een uitdaging toch?'

Ik lig die avond lang wakker en na veel gewoel pak ik mijn telefoon. Als ik op de website van Miss Noord-Holland ben, ontdek ik dat de casting in een bioscoop in Heerhugowaard is. Ik zie het al voor me: meisjes met hoge hakken, te veel parfum, perfecte tanden en dan ik als tomboy ertussenin. Alsof ik weer op het schoolplein sta en als buitenbeentje nergens bij hoor. Toch voel ik gek genoeg ook iets anders. Een gevoel dat ik nog niet helemaal kan peilen. Een soort gezonde spanning. Het sterke gevoel dat ik iedereen weleens zal laten zien wat ik in mijn mars heb. En dat laatste, dat maakt dat ik toch overstag ga. Ik klik op 'aanmelden'. *Let's go.*